

MAGYAR NYELV MINT MÁSODIK NYELV A KÉTNYELVŰ (SZLOVÉN- MAGYAR) GIMNÁZIUMBAN A MURAVIDÉK VEGYES NEMZETISÉGŰ TERÜLETÉN

MADŽARŠČINA KOT DRUGI JEZIK V DVOJEZIČNI SLOVENSKO-MADŽARSKI GIMNAZIJI NA NARODNO MEŠANEM OBMOČJU V PREKMURJU

■ Általános érettségi tantárgyi vizsgakatalógus

A tantárgyi vizsgakatalógus a **2007.** évi tavaszi vizsgaidőszaktól érvényes az új megjelenéséig. A katalógus érvényességéről az adott évben az az évi Általános érettségi vizsgakatalógus rendelkezik.

ric

Državni izpitni center

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	5
1. A vizsga céljai	6
1.1 Készségek és képességek	6
1.2 Ismeretek	7
2. A vizsga szerkezete és értékelése	8
2.1 A vizsga szerkezete	8
2.2 Feladattípusok, szövegfajták	9
2.3 Értékelés	10
3. Tartalom	15
3.1 Témakörök	15
3.2 Kommunikációs funkciók	17
3.3 Nyelvtan	19
3.4 Irodalom	21
3.5 Nyelvi készségek	22
3.6 Feladatminták	24
4. A különleges bánásmódot igénylő jelöltek	47
5. Irodalomjegyzék	48

A magyar nyelv mint második nyelv általános érettségijének követelményrendszere (vizsgakatalógusa) a kétnyelvű gimnáziumban tanulók számára készült, akik a választható tantárgyak keretében magyarból mint második nyelvből kívánnak általános érettségi vizsgát tenni.

Tartalma és feladata megegyezik a magyar nyelv mint második nyelv érvényben levő tantervével. A katalógus tartalmazza a vizsga céljait, bemutatja a vizsga szerkezetét és az értékelés szempontjait. Példákkal szemléltetve (Feladattípusok c. fejezet) felsorolja a lehetséges feladattípusokat és szövegfajtaikat. Tartalmazza a témakörök jegyzékét, ismerteti a kommunikációs funkciókat, a készségterületeket, valamint a nyelvi és irodalmi követelményeket.

A magyar nyelv mint második nyelv követelményrendszere (tudáskatalógusa) útmutató a tanárok számára az általános érettségire való fölkészítésben, illetve a diákok számára a fölkészülésben.

1. A VIZSGA CÉLJAI

1.1 KÉSZSÉGEK ÉS KÉPESSÉGEK

A jelölt bizonyítja, hogy:

- képes megérteni autentikus magyar nyelvű írott szövegeket (újságból, folyóiratból, irodalmi alkotásból származókat, illetve dokumentumszövegeket);
- képes írásban világosan megfogalmazni a magyar nyelvű szöveg lényegét, illetve részletes tartalmát;
- képes önállóan, világosan, a nyelvi normának megfelelően kerek, jól szerkesztett írott szövegben adatokat, tényeket, eseményeket, érveket és ellenérveket bemutatni, valamint érdeklődési körét, véleményét, érzelmeit kifejezni;
- képes megérteni különböző monologikus (pl. értesítés, hír, nyilatkozat, hirdetés) és párbeszédű szövegeket (pl. beszélgetés, interjú, vita);
- képes írásban bizonyítani önálló olvasás útján vagy a tanórán megismert irodalmi szöveg ismeretét és értelmezését:
 - a szöveg egyes elemeire (szereplők, téma stb.) vonatkozó kérdések megválaszolásával,
 - egy szövegrész értelmezésével és elhelyezésével a teljes szövegkontextusban,
 - a szövegben felmerülő problémákkal kapcsolatos saját véleményének kifejezésével;
- képes adott kommunikációs helyzetben szerepjátékot kezdeményezni, illetve folytatni;
- képes véleményét és érzelmeit világosan és meggyőzően kifejezni;
- képes szóban érthetően bemutatni és értelmezni autentikus szöveget és/vagy tárgyalni témát, és képes meggyőzően kifejezni azzal kapcsolatos saját véleményét, benyomásait;
- képes szóban világosan szlovén nyelvű szöveg lényegét és/vagy részleteit elmondani;
- képes adott témáról folytatott beszélgetésben részt venni, információt kérni, véleményt kérni;
- képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő szókincs és nyelvi eszközök kiválasztására és alkalmazására szóban és írásban.

1.2 ISMERETEK

A jelölt bizonyítja, hogy:

- megfelelő szókincssel rendelkezik;
- ismeri a magyar nyelv hangtanát, szótanát, mondattanát, helyesírását, pragmatikai törvényszerűségeit;
- ismer néhány magyar író és költőt, illetve néhány alkotást;
- ismeri a magyar művelődéstörténet legjelentősebb mozzanatait és képviselőit.

2. A VIZSGA SZERKEZETE ÉS ÉRTÉKELÉSE

2.1 A VIZSGA SZERKEZETE

■ Írásbeli rész

Feladatlap	Cím	Megoldási idő	Az összosztályzat része %-ban	Értékelés	Segédeszközök
1A	Hallás utáni értés 1a Rövidebb szöveg 1b Nagyobb terjedelmű szöveg	20 perc	10%	külső	töltőtoll vagy golyóstoll
1B	Olvasásértés (különböző műfajú autentikus szövegek)	40 perc	10%	külső	
2A	Nyelvismeret és nyelvhasználat nyelvismereti és nyelvhasználati feladatok	40 perc	25%	külső	töltőtoll vagy golyóstoll
2B	Írásbeli szövegalkotás Megadott műfajú, rövidebb irányított szöveg	30 perc	10%	külső	
3	Iskolai irodalmi fogalmazás (300–350 szó) Az iskolai irodalmi fogalmazáshoz A Magyar Nyelv és Irodalom Általános Érettségi Országos Tantárgyi Bizottsága minden évben a tanév kezdete előtt kijelöli a műveket. Az utolsó évfolyam részére a témakört a tanév kezdete előtt, február első kedden 12 órakor hozzuk nyilvánosságra, és pedig az országos vizsgaközpont (Državni izpitni center) honlapján (www.ric.si). Ezt követően írásban értesítjük az iskolákat a témakör tartalmáról.	70 perc	25%	külső	töltőtoll vagy golyóstoll magyar-szlóven és szlóven-magyar szótár

■ Szóbeli rész

		max. 20 perc	20%	belső
1.	Szerepjáték vagy beszélgetés vizuális, illetve szöveges indíttatás alapján		5%	
2.	Irányított beszélgetés egy, az iskolában tárgyalt témáról (művelődéstörténet és irodalom)		10%	
3.	Rövidebb szlóven nyelvű szöveg értelmezése magyar nyelven		5%	

2.2 FELADATTÍPUSOK, SZÖVEGFAJTÁK

■ Írásbeli rész

Feladatlap	A szöveg műfaja/fajtája	Feladattípus
1A	<ul style="list-style-type: none">- magán- és hivatalos levél- meghívó- hirdetés, értesítés- hír, tudósítás, riport- interjú, beszélgetés- reklám, ismertető, tájékoztató- időjárás-jelentés, időjárás-előrejelzés	<ul style="list-style-type: none">- igaz/hamis állítások- feleletválasztós kérdések- kiegészítés- kérdésekre adott rövidebb válaszok- kérdésekre adott hosszabb válaszok- tények lejegyzése- táblázatok kitöltése
1B	<ul style="list-style-type: none">- értesítés, útbaigazítás- hirdetés, reklámszöveg- prospektus, tájékoztató- ismertetés- menetrend- hír, riport, tudósítás- interjú- időjárás-jelentés, időjárás-előrejelzés	<ul style="list-style-type: none">- igaz/hamis állítások- feleletválasztós kérdések- kiegészítés- kérdésekre adott rövidebb válaszok- kérdésekre adott hosszabb válaszok- tények lejegyzése- táblázatok kitöltése- szavak rokon értelmű párjával való értelmezése- szövegrészek helyes sorrendbe állítása (pl. összetartozó elemek egybekapcsolása, mondatok, ill. bekezdések helyes sorrendjének megállapítása)
2A		<ul style="list-style-type: none">- feleletválasztós kérdések- kiegészítés (pl. mondatok vagy szöveg hiányzó részeinek kiegészítése szavakkal vagy szó szerkezetekkel)- szóalkotás (szóképzés, szóösszetétel)- mondatalkotás, mondatok átalakítása- hibajavítás- mondatok fordítása magyar vagy szlovén nyelvre- értelmezés
2B	<ul style="list-style-type: none">- magán- és hivatalos levél, képeslap- meghívó, igazolás- kérvény, önéletrajz- ismertető, tájékoztató- beszámoló- hirdetés, reklám- riport, tudósítás, interjú	<ul style="list-style-type: none">- irányított szövegalkotás
3	<ul style="list-style-type: none">- iskolai irodalmi fogalmazás	<ul style="list-style-type: none">- irányított szövegalkotás (műfajmeghatározás, a részlet elhelyezése a műben, a mű elhelyezése a korban, a szereplők jellemzése, magatartásuk értékelése, a mű értelmezése, saját vélemény kifejtése)

■ Szóbeli rész

- szerepjáték
 - beszélgetés vizuális vagy szöveges indíttatás alapján
 - beszélgetés a jelölt érdeklődési köréről, nézeteiről, élményeiről
 - beszélgetés az iskolában tárgyalt témáról
-

2.3 ÉRTÉKELÉS

A vizsga írásbeli része külső felmérés, ennek megfelelően külső, míg szóbeli részét belső értékelők bírálják el. Az írásbeli rész tartama: 200 perc.

A szóbeli rész tartama: max. 20 perc. A jelöltnek 15 perc felkészülési idő áll rendelkezésére.

Az írásbeli részben különböző típusú feladatokkal az alábbi ismereteket, készségeket és képességeket mérjük:

- a szókincs gazdagsága, a nyelvtani szerkezetek ismerete és gyakorlati alkalmazása, alapvető helyesírási szabályok alkalmazása;
- beszélt és írott szöveg értése (hallás utáni értés és olvasásértés);
- adott műfajú rövid nem művészi szöveg alkotása;
- irodalmi mű ismerete, elemzése, értelmezése és értékelése.

■ 1A, 1B és 2A feladatlap:

Az összosztályzat 45%-át teszi ki.

A feladatlap minden helyes válaszát a feladatlapban meghatározott pontszámmal értékeljük.

■ 2B feladatlap:

Az összosztályzat 10%-át teszi ki. A feladatlap összpontszáma 20 pont.

A következőket értékeljük:

- műfaji és tartalmi megfelelés (8 pont): tartalmazza-e a kért információkat; megfelel-e a tartalom a közlésfolyamat tényezőinek; milyen a szöveg koherenciája; világos-, érthető-e az üzenet; regiszter; megfelel-e a műfaji követelményeknek;
- nyelvezet (9 pont): a megfelelő nyelvi eszközök kiválasztása, alaktani és mondattani megfelelés, a helyesírási szabályok alkalmazása;
- szerkezet (3 pont): megfelelő tagoltság (a műfaji követelményeknek és a gondolat kifejtésnek megfelelő bekezdésrendezés), gondolat kifejtés (az üzenetek rendezettsége, érthetősége).

Értékelési skála:

1. Műfaji és tartalmi megfelelés

Pontszám	Szemponatok
8	A szöveg mind tartalmi, mind műfaji szempontból teljes egészében megfelel a feladat követelményeinek. Tartalmazza a kért információkat, illetve egyéb megfelelő információkat is felvonultat. A közlés szándékát megvalósítja.
6–7	A szöveg néhány kisebb műfaji és/vagy tartalmi hiányossága ellenére eleget tesz a feladat követelményeinek. A közlés szándékát megvalósítja.
4–5	A szöveg megfelel a feladat követelményeinek. Az üzenet a tartalmi és/vagy műfaji követelmények hiányos megvalósítása miatt helyenként kevésbé világos és érthető. A közlés szándékát megvalósítja.
2–3	A tartalmi és műfaji követelményektől nagymértékben eltér. A közlés szándékát csak részben valósítja meg.
1	A tartalmi és/vagy műfaji követelményeknek csak kismértékben tesz eleget. A közlés szándékát nem valósítja meg.
0	A szöveg nincs összhangban az előírt témával, illetve azt a jelölt nem írta meg.

2. Nyelvezet

Pontszám	Szemponatok
8–9	A szöveg lexikális, alaktani és mondattani szempontból kifogástalan, illetve majdnem az. Súlyosabb helyesírási hibákat nem tartalmaz.
6–7	A szövegben néhány kisebb lexikális és/vagy alaktani és/vagy mondattani és/vagy helyesírási hiba van, ezek azonban nem nehezítik az üzenet érthetőségét. Vagy: a szöveg hibátlan, de a jelölt egy bonyolultabb nyelvtani szerkezetet sem használt.
4–5	A szövegben több lexikális és/vagy alaktani és/vagy mondattani és/vagy helyesírási hiba van, azonban az üzenet szándéka szempontjából lényeges információk világosan vannak kifejezve.
2–3	A lexikális és/vagy alaktani és/vagy mondattani és/vagy helyesírási hibák helyenként megnehezítik az üzenet érthetőségét, illetve néhány lényeges információ nincs elég világosan kifejezve.
1	A szöveg lexikális és/vagy alaktani és/vagy mondattani és/vagy helyesírási hibák sokasága miatt nehezen érthető.
0	A szöveg lexikális és/vagy alaktani és/vagy mondattani és/vagy helyesírási hibák sokasága miatt teljesen érthetetlen, illetve azt a jelölt nem írta meg.

3. Szerkezet

Pontszám	Szemponatok
3	A szöveg jól tagolt, rendezett. A gondolatkifejtés jó, a szöveg koherens.
2	A szöveg túlnyomórészt jól tagolt, rendezett. A gondolatkifejtés többnyire jó. A szöveg túlnyomórészt koherens.
1	A szöveg tagolása csak részben megfelelő. Több helyen a mondatkapcsolás is logikátlan.
0	A szöveg nem koherens.

■ 3. feladatlap:

Az összosztályzat 25 %-át teszi ki. A feladatlap összpontszáma 25 pont.

A következőket értékeljük:

1. tartalom (12 pont):

- a feladat követelményeinek megfelel (tartalmi és műfaji megfelelés; a témakör problémakörében maradás; az állítások, információk megfelelése, az érvek elfogadhatósága; önállóság; eredetiség, gondolatgazdagság)

2. szerkezet (3 pont):

- megfelelő tagoltság (a műfaji követelményeknek és a gondolat kifejtésnek megfelelő bekezdésselrendezés)
- gondolat kifejtés (az üzenetek rendezettsége, érthetősége, szemléltetés példákkal, idézetekkel, érvelés, ellenérvek kifejtése)

3. nyelvezet (10 pont):

- a szókincs megfelelése (az elsajátított szókészlet alkalmazása; a célnak megfelelő szókincs)
- alaktani-mondattani megfelelés
- a helyesírási szabályok alkalmazása
- a stílusjegyek megfelelése

Értékelési skála:

1. Tartalom

Pontszám	Szempontok
11–12	A szöveg teljes egészében megfelel a feladat követelményeinek. Tartalmazza az összes kért információt. Az érvelés és ellenérvelés helytálló. Nagymértékű önállóságról tanúskodik. A közlés szándéka világos.
9–10	A szöveg megfelel a feladat követelményeinek. Tartalmazza az összes kért információt. Kevésbé gondolatgazdag és eredeti. A közlés szándéka világos.
7–8	Bár a szöveg megfelel a feladat követelményeinek, bizonyos hiányosságokat mutat. Kevésbé gondolatgazdag és eredeti, illetve elfogadhatatlan jegyeket tartalmaz. Helyenként kevésbé világos, a közlés szándéka érthető.
5–6	A szöveg csak részben tesz eleget a feladat követelményeinek, hiszen azok nagy részének nem felel meg. Több helyen zavaros, ezért a közlés szándéka sem világos.
3–4	A követelményeknek nagyon hiányosan tesz eleget, illetve a szöveg alig érthető.
1–2	A követelményeknek csak igen csekély mértékben felel meg, a szöveg szinte érthetetlen.
0	A szöveg nem felel meg az előírt témának, illetve azt a jelölt nem írta meg.

2. Szerkezet

Pontszám	Szemponatok
3	A szöveg jól tagolt, a bekezdések rendezettek. A gondolat kifejtés jó, a jelölt érveket és ellenérveket vonultat fel, példákkal és idézetekkel szemléltet. A szöveg koherens.
2	A szöveg túlnyomórészt jól tagolt, a bekezdések rendezettek. A gondolat kifejtés többnyire jó, a jelölt néhány érvet és ellenérvet vonultat fel, néhol példákkal és idézetekkel szemléltet. A szöveg túlnyomórészt koherens.
1	A bekezdésekre tagolás csak részben megfelelő. Több helyen a mondatkapcsolás is logikátlan. Kevés érvet, ellenérvet, idézetet és példát tartalmaz.
0	A szöveg nem koherens.

3. Nyelvezet

Pontszám	Szemponatok
9–10	A szöveg lexikális, alaktani és mondattani szempontból kifogástalan, illetve majdnem az. Helyesírási hibákat nem tartalmaz, illetve csak néhányat. A jelölt ügyesen bánik az elsajátított szókészlettel.
7–8	A szöveg néhány kisebb műfaji és/vagy tartalmi hiányossága ellenére is eleget tesz a feladat követelményeinek. A szókinccshasználat megfelelő. Néhány kisebb stilisztikai hiányosság jellemzi. A közlés szándékát megvalósítja.
5–6	A szövegben több lexikális és/vagy alaktani és/vagy mondattani és/vagy helyesírási hiba van. A szókinccshasználat néhol hiányosságokat mutat, ugyanúgy a stílusjegyek is. A közlés szándékát megvalósítja.
3–4	A lexikális és/vagy alaktani és/vagy mondattani és/vagy helyesírási hibák helyenként megnehezítik az üzenet érthetőségét. Szegényes szókinccs. Több stilisztikai hiba. A szöveg nehezen érthető.
2	A szöveg sok lexikális és/vagy alaktani és/vagy mondattani és/vagy helyesírási hibát tartalmaz. Nagyon szegényes szókinccs, illetve gyakran nem megfelelő szóhasználat. A szöveg szinte érthetetlen.
1	A szöveg lexikális és/vagy alaktani és/vagy mondattani és/vagy helyesírási hibák sokasága miatt szinte teljesen érthetetlen. Kimondottan szegényes szókinccs, illetve többnyire nem megfelelő szóhasználat.
0	A szöveg lexikális és/vagy alaktani és/vagy mondattani és/vagy helyesírási hibák sokasága miatt teljesen érthetetlen, illetve azt a jelölt nem írta meg.

A **szóbeli részben** a különböző képanyagból és szövegből kiinduló, az ismert témakörökre vonatkozó kérdések a jelölt beszédképességét hivatottak felmérni.

A szóbeli rész mindhárom részegységét az alábbi szempontok szerint értékeljük:

1. Szókinccs
2. Kiejtés
3. Nyelvhelyesség
4. Beszédkultúra

Értékelési skála:

1. Szókincs

Pontszám	Szemponatok
5	Megfelelő szóhasználat, gazdag szókincs.
4	Megfelelő szókincs, megfelelő szóhasználat
3	A szókincs többnyire megfelelő, néhány hibás szóhasználat.
2	Korlátozott szókincs, azonban ez nem zavarja a kommunikációt.
1	Gyér szókincs, amely zavarokat okoz a közlésfolyamatban.

2. Kiejtés

Pontszám	Szemponatok
5	Kiváló kiejtés, hangsúly és hanglejtés.
4	Jó kiejtés, hangsúly és hanglejtés.
3	Átlagos kiejtés, nagyobb hibák nélkül.
2	Rossz kiejtés, amely helyenként zavarja a közlésfolyamatot.
1	Rossz kiejtés, amely többnyire zavarja a közlésfolyamatot.

3. Nyelvhelyesség

Pontszám	Szemponatok
5	Nyelvi hibák szinte nincsenek. Folyékony, akadozás nélküli beszéd.
4	Néhány alapvető nyelvi hiba. Kismértékben akadozó beszéd.
3	Néhány nagyobb nyelvi hiba. Időnként akadozó beszéd.
2	Sok nyelvi hiba, azonban a közlésfolyamatot nem zavarják. Gyakran akadozó beszéd.
1	Annyi nyelvi hiba, hogy a közlésfolyamat lehetetlenné válik. Az akadozás olyan gyakori, hogy lehetetlenné teszi a közlésfolyamatot.

4. Beszédkultúra

(A beszélgetésben a vizsgáztató és a jelölt partnerek, nem kívánatos a jelölt egyoldalú beszéde.)

Pontszám	Szemponatok
5	Önállóan kezdeményezi és többnyire irányítja a beszélgetést.
4	Eléggé önállóan vezeti a beszélgetést.
3	Többnyire csak a beszélgetőpartner ösztönzésére beszél.
2	Túlzottan a beszélgetőpartnerre hagyatkozik.
1	Nem képes beszélgetést folytatni, illetve "fejből" beszél.

MEGJEGYZÉS:

Ha a jelölt meg sem szólal, 0 pontot kap.

3. TARTALOM

3.1 TÉMAKÖRÖK

1. Bemutatkozás

vezetéknév, név
cím
foglalkozás, munkahely
nemzetiség
kor
születési adatok
külső és belső tulajdonságok
érdeklődési kör

2. A család, az otthon és a szülőföld

családtagok
a családtagok, ill. nemzedékek közti viszony
családi ünnepek
lakás, ház, lakáskultúra
rokoni kapcsolatok

3. Az iskola, a tanulás

iskolatípusok, tantárgyak Magyarországon
és Szlovéniában
iskolai élet, problémák
iskolai tevékenységek

4. Szabadidő, sport, szórakozás

a szabadidő tervezése, szervezése
szabadidős tevékenységek, hobbik
olvasás
kirándulás
mozi, színház
rádió, tévé
sport és rekreáció
sportversenyek
olimpiai játékok

5. Szünidő, utazás, nyaralás

turizmus
utazás, közlekedési eszközök
egy utazás megtervezése, menetrend,
menetjegy, prospektusok
magyar és szlovén városok, műemlékek
Magyarország és Szlovénia földrajzi jellemzői
Budapest nevezetességei
Dunakanyar, Dunántúl
vendéglátás, vendégszeretet

6. Tudomány, technika, kultúra, művészet

a tudomány és a technika fejlődése
magyar tudósok arcképei
művészet – az ember és az alkotás
színháztörténet
filmművészet
könyvnyomtatás, sajtó
magyar művészek arcképei

7. Az egészséges ember

a test, a testrészek
testápolás – higiénia
testedzés
betegség, sérülés, baleset
gyógyszerek/orvosnál
a 21. század betegségei
egészséges életmód

8. Vásárlás

az üzletek fajtái (élelmiszer, textil, más)
vásárlás
kiárúsítás
pénz
hitelkártyák
reklám

9. Étkezés

ételek, italok
teríték, ünnepi menü
étteremben
étlap
receptek
reklám

10. Idő, időjárás, éghajlat

naptár, napszak, óra
hónapok, évszakok
tavasz – tavaszi ünnepek
nyár – nyaralás
ősz – szüret
tél – téli ünnepek
időjárás, éghajlat
növény- és állatvilág

11. Szolgáltatások

posta, távirat, telefon
bank
rendőrség, vámhivatal
forgalmi jelek – autóvezetés
elsősegély, kórház
tűzoltók, autómentők
benzinkút

12. Az ember és a nyelv

a beszéd és a nyelv
a magyar nyelv eredete, szerepe
anyanyelv
idegen nyelv
környezetnyelv, második nyelv
a világ nyelvei

13. Az ember és az őt környező világ

a barátság
a boldogság
férfi és nő kapcsolata
a játék, a játékosság
a szabadság
a parlamentáris rendszer működése

14. Életminőség

az ember és környezete
környezetvédelem
egészséges táplálkozás
dohányzás, alkoholfogyasztás, drogok
idősek gondozása
jótékonyság

15. Művelődéstörténet

Lendva művelődéstörténete
európai és magyar művelődéstörténet
európai nevezetességek
az ókori görög és római kultúra
európai és magyar történelmi események
nemzeti ünnepek
az európai, a szlovén és a magyar romantika

A felsorolt témakörök a mindennapi életet és néhány, a tankönyvekből megismert problémakört ölelnek fel. A jelöltek a tankönyvben szereplő szövegeket megismerve gazdagítják és elmélyítik nyelvi ismereteiket, szókincsüket, majd azt alkalmazzák is a közlésfolyamatban. Az olvasmányokat ne kívülről, fejből tanulják meg, hiszen a magyar nyelv mint második nyelv tanításának az a célja, hogy a jelölt a különböző kommunikációs helyzetekben megfelelően tudja alkalmazni a tanultakat.

Az írásbeli általános érettségi vizsga feladatlapjai a felsorolt témaköröket felölelő szövegekre épülnek.

A vizsga szóbeli részében az érettségiző a témakörök ismeretében elbeszélget a vizsgáztató tanárral, s így bizonyítja nyelvi tudását. Hangsúlyozzuk, hogy nem a tankönyv ismeretét kell bizonyítania, hanem a tanult nyelvi ismereteknek a gyakorlatban való minél természetesebb, a nyelv szellemiségének minél megfelelőbb alkalmazására kell törekednie.

3.2 KOMMUNIKÁCIÓS FUNKCIÓK

A kommunikációs funkció kifejezésen azt értjük, amit a nyelvvel elérni szándékozunk, tehát a beszédzándékokat, mint pl. az igazolás, véleménynyilvánítás, információkérés, tanácsadás...

Mi határozza meg a megfelelő funkció kiválasztását?

- a) a beszédhelyzet;
- b) a beszélők, illetve az író és olvasó egymásközi viszonya;
- c) a beszélő, illetve író célja;
- d) a téma;
- e) a megnyilvánulás szóbeli, illetve írásbeli volta.

Nézzünk meg egy példát a gyakorlatból!

Eddig mindig a szüleivel nyaralt, idén azonban néhány barátjával és barátnőjével szeretné tölteni a nyaralást. Hogyan kellene ezt szülei tudtára adnia úgy, hogy ők beleegyezzenek?

- a) Apa, idén az ismerőseimmel nyaralok.
- b) Apa, kérlek, hadd nyaraljak az ismerőseimmel.
- c) Apa, mit szólnátok ahhoz, ha idén nem veletek tölteném a nyarat, hanem a haverokkal – igazán boldoggá tennétek ezzel.
- d) Apa, nyaralhatnék a haverokkal?

Nyelvtanilag mindegyik lehetőség megfelel, azonban igen valószínű, hogy a c) lehetőség biztosítaná számára a sikert. Miért? A szülők igen nehezen teszik meg az első ilyen lépést, mármint hogy gyerekeiket egyedül, illetve egykorú társaságban nyaralni engedjék. Tehát a kérés nem jelentéktelen, ezért a) és d) módon ne is próbálja elintézni. A b) típusú lehetőség már célravezetőbb, azonban mivel elutasító válasza is számíthat, megfelelőbb a c) típusú, amellyel bevallja, hogy nagy dolgot kér, amit akár vissza is utasíthatnak. A választást persze az is befolyásolhatja, hogy milyen a viszonya a szüleivel, továbbá a családi költségvetés mérlege stb. Aztán lehet, hogy egyik-másik barátja szerint a cél eléréséhez elegendő a c) lehetőség választása. Mindez arra vall, hogy a kifejezőmód megválasztása szubjektív jellegű.

A mindennapi funkciók elsajátításához nem elegendő a "tananyag", ezeket leginkább úgy veszik birtokba, hogy osztálytársaikkal, rokonaikkal, ismerőseikkel minél többet társalognak magyarul. Ez azért is megfontolandó, mert a nyelvkönyvekből megtanult frázisszerű kérdések és feleletek a mindennapi életben nem egészen úgy funkcionálnak.

Ne feledkezzünk meg a szóbeli és az írásbeli kommunikáció közti különbségről sem!

Ha külföldi barátja tudtára szeretné adni, hogy a helyiségben tilos dohányozni, bizonyára nem úgy teszi, ahogy a táblán olvasható: "Dohányozni tilos.", hanem például a következőket mondja: "Ne haragudj, de itt nem szabad dohányozni."

Vagy gondoljon arra, hogy mennyire másképp beszél telefonon távol levő édesanyjával, mint ahogy ezt levélben tenné.

Természetesen beszéd közben ritkán határozzuk el tudatosan, mi is a szándékunk a közléssel, de időnként ezt nem árt megfontolni.

A vizsgán nem mérjük külön a kommunikációs funkciók ismeretét, hanem a többi feladat szerves részeként jelennek meg ezek. A rövidebb irányított szöveg megalkotásakor a jelöltnek néha meggyőzőnek kell lennie, máskor érvelnie kell stb. Ugyanígy jelenik ez meg a vizsga szóbeli részében is.

Nézzük, milyen követelményeknek kell ilyen szempontból eleget tennie!

A jelölt ismeri, illetve megfelelően alkalmazza a következő kommunikációs funkciók nyelvi megvalósulásait:

1. tájékoztató funkció,
2. értelmező funkció,
3. kifejező funkció,
4. felhívó funkció,
5. kapcsolattartási funkció.

1. Tájékoztató funkció:

A jelölt képes:

- megnevezni, leírni (az idő, hely, hovatartozás szemszögéből), definiálni tényeket, dolgokat, eseményeket, ismereteket; önmagáról és másokról adatokat közölni, beszámolni.

2. Értelmező funkció:

A jelölt képes:

- kifejezni önmön indítványozását, mások álláspontját, kifejezni egyet-, illetve egyet nem értést, tagadást, meghívást, meghívás elfogadását, ígéretet, meggyőződést, érdeklődni mások meggyőződése iránt, készséget kifejezni.

3. Kifejező funkció:

A jelölt képes:

- kifejezni saját érzelmeit és hangulatait, felismerni mások érzelmeit és hangulatait; örömet, kellemetlenséget, visszautasítást, meglepetést, reménykedést, hálát, elégedettséget/elégedetlenséget, csalódást, félelmet és aggodalmat; érdeklődni beszédpartsa érzelmei és hangulatai iránt; szándékat nyilvánítani és beszédpartsa szándéka iránt érdeklődni; óhaját kifejezni és beszédpartsa óhaja iránt érdeklődni;
- kifejezni saját erkölcsi meggyőződését és felismerni beszédpartsa erkölcsi meggyőződését; elnézést kérni/igazolni magát, elnézésekérést/igazolást elfogadni; jóváhagyni, sajnálatot kifejezni.

4. Felhívó funkció:

A jelölt képes:

- hatni beszédpartsa akaratára és szándékára;
- ajánlani, kérni és követelni valaminek a végrehajtását, kérni és figyelmeztetni;
- utasításokat adni, mások viselkedését irányítani és mások viselkedéséről ítélni.

5. Kapcsolattartási funkció:

A jelölt képes:

- üdvözléskor, találkozáskor, ismerkedéskor kapcsolatot teremteni és fenntartani; bemutatkozni, másokat bemutatni, elbúcsúzni; megszólítani, üzenetet átadni; jókívánságot kifejezni, részvétet nyilvánítani.

3.3 NYELVTAN

Az általános érettségi vizsgán nem a nyelvészeti szakszavak, definíciók ismeretét, hanem a nyelvtani ismeretek gyakorlati alkalmazását mérjük fel. Ezek elsajátítása, alkalmazása mindig a közlésfolyamatban, valamilyen beszédhelyzetben történik. Ebből kifolyólag a grammatikai szabályokat, jelenségeket nem fejből, elméletieskedve kell megtanulni, hanem azokat mindig valamilyen szövegkörnyezetben, kommunikációs helyzetben kell megismerni, gyakorolni és alkalmazni.

A tankönyvek és a magyartanárok segítségével elsajátíthatók mindazok az ismeretek, amelyeket a 2. feladatlap felmér. Az alábbiakban címszavakban közöljük a négy év folyamán elsajátítandó, gyakorlatban alkalmazandó nyelvtani kategóriákat.

1. Hangtan

illeszkedés törvénye
mássalhangzótörvények

2. Szótan

Szóalkotás	szóképzés: igéből névszót, névszóból névszót, igéből igét, névszóból igét (főnév + -i, -s, -talan, -telen, -atlan, -etlen; ige + -talan, -telen, -atlan, -etlen) a műveltető ige képzése a ható ige képzése az igenevek képzése kicsinyítő képzők: -ka, -ke, -cska, -cske az -ék csoportnévképző a -nyi képző szócsaládok szóösszetétel mellé-és alárendelő szó szerkezetek
Hangalak, jelentés	rokon értelmű szavak ellentétes jelentésű szavak azonos alakú szavak többjelentésű szavak egyjelentésű szavak
Ige	az igék ragozása: alanyi és tárgyias ragozás igeidők: jelen, múlt, jövő igemódok: kijelentő, feltételes, felszólító rendhagyó igék: az -s, -sz, -z, -t végű igék ragozása tud, akar, szabad, érdemes, illik, fölösleges, szeret, kell, lehet + -ni az ikes igék ragozása -lak, -lek a van létige tagadása a szokik ige használata a cselekvő igék a műveltető igék a visszaható igék a ható igék az igekötős igék, az igekötők funkciója, helyesírása

Főnév	köznév és tulajdonnév, helyesírásuk egyes és többes szám (-k) a ragos főnév a birtokos személyjelek -i birtoktöbbsesítő jel, -é birtokjel
Melléknév	fokozása egyes és többes szám helyesírási tudnivalók (-ú, -ű; -bb)
Számnév	határozott (tő-, sor-, törtszámnév), határozatlan ragos számnevek (-a, -e, -án, -én, -szor, -szer, -ször) helyesírási tudnivalók
Névmás	személyes visszaható kölcsonös birtokos mutató kérdő vonatkozó általános határozatlan a névmások határozóragos alakjai, helyesírási tudnivalók -i birtoktöbbsesítő jel, -é birtokjel
Igenevek	főnévi igenév (-ni) melléknévi igenév (-o, -ó; -t, -tt; -andó, -endő) a van ige melléknévi igeneve határozói igenév (-va, -ve)
Határozószó	helyhatározószó időhatározószó módhatározószó állapothatározószó
Névutó	a hely-, idő-, ok-, részeshatározó kifejezése az által névutó használata

3. Mondattan

Egyszerű mondat	fajtái szerkezetük szerint (tőmondat, bővített, hiányos) a beszélő szándéka szerint (kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó) minőség szerint (állító, tagadó)
Mondatrészek	
Állítmány	az állítmány és fajtái
Alany	az alany és fajtái
Tárgy	tárgy (-t), a tárgy és az állítmány kapcsolata, határozott és határozatlan tárgy
Határozók	hely-, idő-, mód-, állapot-, fok- és mérték-, eszköz- és társ, ok- és cél-, irány-, eredet- és eredmény-, részeshatározók, hasonlító határozó

	Határozóragok: helyhatározóragok: -ból, -ből, -ban, -ben, -ba, -be, -ról, -ről, -n, -on, -en, -ön, -ra, -re, tól, -tól, -ig, -nál, -nél, -hoz, -hez, -höz időhatározóragok: -kor, -ig/-t, -ra, -re, -nta, -nte, -nként módhatározóragok, állapothatározóragok: -an, -en, -ul, -ül; -ként eszköz- és társhatározóragok: -val, -vel célhatározóragok: -ért részeshatározóragok: -nak, -nek
Jelzők	minőség-, mennyiség-, birtokos jelző
Összetett mondat	
Mellérendelt mondatok	kapcsolatos, ellentétes, választó, következtető, magyarázó
Alárendelt mondatok	tárgyi, hely- és időhatározói, módféle határozói mondatok, állapotféle határozói, minőség- és mennyiségjelzői, birtokos jelzői mellékmondatok, sajátos jelentéstartalmú mellékmondatok

4. Helyesírás

a tankönyvekben szereplő tudnivalók ismerete és alkalmazása

5. Szövegtan

a szövegszerkesztés követelményei

3.4 IRODALOM

A szépirodalmi alkotások olvasása nem az irodalomtörténeti és irodalomelméleti ismeretek, fogalmak elsajátítását szolgálja, a jelöltek általuk csupán betekintést nyernek a magyar irodalmi életbe, a magyar kultúrába. A (iskolában is tárgyalt) szépirodalmi szövegek önálló olvasásával közelebb kerülnek a magyar értékek megismeréséhez, az értékelést, a kritikai gondolkodásut, a véleménykifejtést is fejlesztik, illetve önálló olvasóvá nevelődnek.

A Magyar Nyelv és Irodalom Általános Érettségi Országos Tantárgyi Bizottsága minden tanév kezdetén kijelöli a 3. feladatlap témáját. A versek csak a szóbeli vizsgán szerepelnek.

Az alábbi alkotásokat elmélyültebb, alaposabb olvasásra ajánljuk:

Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...

Ady Endre: Őrizem a szemed

József Attila: Tiszta szívvel

Kosztolányi Dezső: A kulcs

Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig (Hungarolingua)

Örkény István: Tóték (Hungarolingua)

Sarkadi Imre: Gyáva

Szakonyi Károly: Pesti nyár, A természet lágy ölén, Turkálunk (Nem csak novellák, Hungarolingua)

Temesi Ferenc: A szónok (Nem csak novellák, Hungarolingua)

3.5 NYELVI KÉSZSÉGEK

A négy készségterület – olvasás, írás, hallgatás és beszéd – a mindennapi életben általában igen összetetten jelenik meg. Az olvasás, írás, meghallgatás és beszéd mikéntje mindig az adott szándék függvénye. Nem egyformán olvasunk például, ha csak egy információt kell kiszűrni a szövegből, vagy ha a szöveg globális jelentésére vagyunk kíváncsiak. Ugyanígy például, ha időjárás-jelentést hallgatunk, többnyire csak a vidékünkre vonatkozó előrejelzésre vagyunk figyelmesek, viszont ha utazást tervezünk Magyarországra, az arra vonatkozó előrejelzést is figyelemmel hallgatjuk meg. Akkor válunk jó olvasóvá, hallgatóvá és persze beszélővé is, ha ezeket a különböző stratégiákat elsajátítjuk, s megfelelő alkalmakkor alkalmazni is tudjuk őket. Téves az a felfogás, miszerint az olvasás, az írás csak az új nyelvtani ismeretek és szavak begyakorlásának egy módja. Tudnunk kell, hogy ezeket elsősorban azért gyakoroljuk, hogy valamikor jó olvasó, beszélő és hallgató váljunk belőlünk.

OLVASÁSÉRTÉS

Az olvasásértési készséget fejlesztő gyakorlatok különböző műfajú autentikus szövegek olvasására és megértésére készítene fel.

Az olvasásértési készségét az alábbi típusú gyakorlatok fejlesztik:

- a cím, címsor, illetve kép alapján történő tartalomra való következtetés;
- a gyors, tájékozódó jellegű olvasás (skimming);
- az egy-egy meghatározott információ gyors kiragadását célzó lassúbb olvasás (skipping);
- új szavak jelentésének kikövetkeztetése a szöveggörnyezetből;
- rendezetlen szöveg rendezése;
- a szöveg központi gondolatmenetének megállapítása;
- az író szándékának kikövetkeztetése.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS

A nyelvi kommunikációban a beszédértésnek is legalább olyan nagy szerepe van, mint magának a beszédnek.

A hallás utáni értés készségét az alábbi típusú gyakorlatok fejlesztik:

- a lényeg megértését célzó meghallgatás;
- a szükséges információ kiszűrését célzó meghallgatás;
- figyelmes meghallgatás, a teljes üzenet megértése céljából, pl. utasítás;
- jegyzetelések a szöveg meghallgatása közben;
- lényegkiemelés;
- következtetés.

AZ ÍRÁSBELI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE

Az írásbeli készséget az alábbi típusú gyakorlatok fejlesztik:

- az írásjelek használatát begyakorló feladatok;
- mondatok összekapcsolása;
- információk rendezése;
- hivatalos és magánlevél összehasonlítása;
- levél, képeslap, igazolás, meghívó stb. írása;
- fogalmazásírás.

A BESZÉDKÉSZSÉG FEJLESZTÉSE

A nyelvtanulás egyik legfontosabb célja, hogy a megtanult nyelvi formákat saját gondolataink és érzelmeink kifejezésére valódi élethelyzetekben alkalmazni tudjuk. A szóbeliségnek kulcsfontosságú szerepe van a magyar nyelv mint második nyelv oktatásában is. Mivel a szóbeli kommunikáció társas művelet, fejlesztése gyakran történik pár-, illetve csoportmunkával.

Fejlesztését az alábbi típusú gyakorlatok szolgálják:

- képanyagról, illetve szövegről való megnyilatkozás;
- szerepjáték;
- véleménycsere egy adott témáról;
- problémamegoldás;
- irodalmi művek értelmezése.

A felsorolt tevékenységeken kívül más tevékenységi formákkal is fejleszthetők a készségek.

Tudjuk, hogy mindenki anyanyelvén szívesen beszél, ír legkönnyebben, azonban ha egy másik nyelvet minél magasabb szinten szeretnénk elsajátítani, fontos, hogy legyűrrük bizonytalanságunkat, és bátran éljünk a nyelv használatának lehetőségével.

A hátrébb következő feladatminták mutatják, hogyan mérjük fel a vizsgán a négy készségterületet.

3.6 FELADATMINTÁK

3.6.1 HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS

A jelöltek először meghallgatják a szöveget, majd elolvassák a feladatokat. Az újbóli meghallgatás után oldják meg őket.

1. SZÖVEG: Ismertető

Háztartási robotgép

Minden műveletet gyorsan, biztonságosan elvégezhet vele. Húsokat darálhat fasírthoz, zöldséget, gyümölcsöt szeletelhet vagy apríthat gyümölcstálakhoz vagy salátákhoz, a különböző cserélhető többfunkciós nemesacél kések beállítása szerint. Kétféle fedő, többfunkciós kések biztosítják az egyszerű és praktikus kezelhetőséget. A konyhában nélkülözhetetlen segítőtársa lesz. Modern, szép kivitel.

(Meglepetés, 1997/2)

3.6.1.1 Kiegészítés

Készítse el a robotgép leírását!

A géppel _____, _____ és _____ lehet.

A kések _____ készültek.

A robotgéphez _____ fedő tartozik.

A gép _____ és _____ kezelhető.

Megoldás és pontozás

darálni	1 pont
szeletelni	1 pont
aprítani	1 pont
nemesacélból	1 pont
kétféle	1 pont
gyorsan, biztonságosan vagy egyszerűen, praktikusán	2 pont

2. SZÖVEG: Időjárás-előrejelzés

Várható időjárás vasárnapig:

Gyakran lesz erősen gomolyfelhős az ég, többfelé számíthatunk hózáporra. Időnként viharossá fokozódik az északi szél. Folytatódik a hideg idő. A hőmérséklet hajnalban -1, -6, kora délután +4 fok körül várható.

Távolabbi kilátások keddig:

Kezdetben hűvös, szeles idő lesz, később mérséklődik a szél, csapadék nem várható. Hajnalban 0, -4, kora délután +7 fok körül várható.

(Magyar Televízió 1, teletext, 1998. márc. 22.)

3.6.1.2 Táblázat kitöltése

Töltse ki a táblázatot!

NAP/TÉNYEZŐ	HŐMÉRSÉKLET HAJNALBAN	HŐMÉRSÉKLET KORA DÉLUTÁN	SZÉL	CSAPADÉK
VASÁRNAPIG				
KEDDIG				

Megoldás és pontozás

NAP/TÉNYEZŐ	HŐMÉRSÉKLET HAJNALBAN	HŐMÉRSÉKLET KORA DÉLUTÁN	SZÉL	CSAPADÉK
VASÁRNAPIG	-1, -6	+4	viharos északi	hózápor
KEDDIG	0, -4	+7	mérséklődik	nem várható

Minden helyes megoldás 1 pont

3. SZÖVEG: Értesítés

Kedves Horgásztárs!

Értesítünk, hogy a Lendvai Horgászegylet 1998. február 24-én tartja évi közgyűlését az Egylet székhelyén, Lendván, a Fő tér 67 alatt. A közgyűlés, amelyen az ez évi munkaakciók programját is elkészítjük, 17 órakor kezdődik.

Számítunk a megjelenésedre, ezen kívül szívesen látjuk az új, fiatal tagokat.

3.6.1.3 Kérdésekre adott rövidebb válaszok

1. Mikor lesz a Lendvai Horgászegylet évi közgyűlése?

2. Hány órakor kezdődik a közgyűlés?

3. Milyen tagokat várnak szívesen?

Megoldás és pontozás

1998. február 24-én	1 pont
17 órakor	1 pont
(új) fiatal	1 pont

4. SZÖVEG: Beszélgetés

- Gábor:** Igen álmosító ez az esős délután. Nem tudok mihez kezdeni.
- Anna:** Aludjál egyet, vagy böngéssz át az újságokat!
- Gábor:** Jó, hogy mondd. Megfeledeztem arról, hogy megvettem az Élet és Tudomány legújabb számát.
- Anna:** Te, Gábor, erről jut eszembe. Feladtad már a hirdetés?
- Gábor:** Még nem. De jó, hogy mondd. Most azonnal meg is írom.
- Anna:** Gondolod, hogy gyorsan el tudjuk adni a lakásunkat? Szerinted van olyan ember, aki manapság lakótelepi lakást szeretne vásárolni?
- Gábor:** Nagyon jó kis lakás ez, amit könnyen el tudunk adni. Lehet, hogy már az első érdeklődő megveszi. Na, akkor mit írjak? Zalaegerszegen, az új lakótelepen eladó egy háromszobás, összkomfortos...
- Anna:** Azt ne írd, hogy összkomfortos, az nem fontos.
- Gábor:** Jó. Akkor háromszobás, telefonos öröklakás nagy erkéllyel...
- Anna:** Szerintem az is fontos, hogy hány négyzetméteres. Nem?
- Gábor:** Igazad van, 71 négyzetméteres lakás...
- Anna:** Gábor, és a garázs?
- Gábor:** Ja, tényleg! Ezt teljesen elfelejtettem. Na, akkor figyelj ide, felolvasom: Zalaegerszegen, az új lakótelepen, a centrumhoz közel, háromszobás, 71 négyzetméteres, telefonos öröklakás nagy erkéllyel, garázzsal sürgősen eladó. Érdeklődni lehet a 92-234-711-es telefonszámon, délután négy után.
- Anna:** Igen, azt hiszem, így jó lesz. Ebből az érdeklődők mindent megtudhatnak a lakásról. Hol adjuk fel a hirdetés, Gábor?
- Gábor:** Hát, olyan újságokban, amelyeket sok ember olvas. Például a Népszabadságban, a Kurírban meg a Zalai Hírlapban.
- Anna:** Tudod, mit? Én most úgyis megyek a könyvtárba, útközben beugrom a hirdetőbe is. Te az ilyen dolgokat úgyis mindig elfelejted.
- Gábor:** Ez igaz. Nagyon feledékeny vagyok mostanában. Tessék, vigyed magaddal ezt a papírt, nehogy közben te is elfelejts valamit!
- Anna:** Tudod, sajnálni fogom majd ezt a lakást, hisz szép éveket töltöttünk itt. S különben is, tágas és világos. Ki tudja, milyen lesz a pesti lakásunk?
- Gábor:** Én is így vagyok veled. De jól tudod, hogy az állás, amit felkínáltak nekem, igen vonzó. Egy ideig kisebb lakásban is kibírjuk.
- Anna:** És mi lesz, ha ezt nem tudjuk sürgősen eladni? Kölcsönért kell folyamodnunk?
- Gábor:** Igen. De reméljük, nem így alakulnak majd a dolgok.
- Anna:** A gyerekek miatt is aggódom. Tudod, mennyire ragaszkodnak a szobájukhoz.

- Gábor:** Ez igaz. Nem lesz mindegy nekik. Bizonyára a barátait is hiányolni fogják. Az első időszakban többet kell majd velük foglalkozni, hogy ne olyan tragikusan éljék meg a költözést és elszakadást.
- Anna:** Valóban. Amúgy is, amíg nekem nem lesz állásom, több időt tudok velük tölteni. Moziba, színházba járunk majd, meg a Planetáriumba is ellátogatunk néha.

3.6.1.4 Igaz/hamis állítás

Karikázza be az IGEN-t vagy a NEM-et!

A beszélgetés idejében kint esik az eső.	igen/nem
Gábor olvasna, de nincs olvasnivalója.	igen/nem
Anna biztos abban, hogy sikerül gyorsan eladniuk a lakást.	igen/nem
A telefonon érdeklődők hívását 16 óráig várják.	igen/nem
Anna nehezen válik meg a lakástól.	igen/nem

Megoldás és pontozás

igen	1 pont
nem	1 pont
nem	1 pont
nem	1 pont
igen	1 pont

3.6.1.5 Kérdésekre adott hosszabb válaszok

Válaszoljon a kérdésre néhány mondattal!

Milyen Gáborék lakása? Öt jellemzőt írjon!

Megoldás és pontozás

Új lakótelepi, háromszobás, összkomfortos, telefonos öröklakás Zalaegerszegen. A lakás 71 négyzetméteres, nagy erkélye van, és garázsa is van.

4–5 jellemző	2 pont
2–3 jellemző	1 pont
0–1 jellemző	0 pont

3.6.2 OLVASÁSÉRTÉS

Az 1B feladatlap megoldási ideje 40 perc. A feladatlap feladatsora két vagy három szövegre épül. Különböző feladattípusok szerepelhetnek (egy vizsgán nem mindegyik), néhányat itt bemutatunk. Jegyezze meg, hogy a feladatok megoldásához nem szükséges a szöveg mindegyik szavának megértése.

1. SZÖVEG: tájékoztatás/ismertetés

Mihail Gorbacsov

Az egykori Szovjetunió utolsó első embere jogot tanult, amikor egy táncmulatságon megakadt a szeme a csinos egyetemista lányon. Azonnal egymásba szerettek. Raiszának főleg Mihail kedvessége és gyengédsége tetszett. Szerény esküvőjük költségeit Gorbacsov teremtette elő. Kombájnosnak állt a szezonra egy Moszkva melletti térszben. Egyetlen napra mentek nászútra. Amikor Gorbacsov visszavonult a politikából, dácásjukban töltötték idejük nagy részét Murat nevű nagy, szürke kandúrjuk társaságában. Raisza tavaly halt meg leukémiában. Gorbacsov még ma sem heverte ki elvesztését.

Michael Schumacher

Évente 11 milliárd forintnyi jövedelmet kasszíroz sportsikereivel és reklámszerződéseivel a háromszoros világbajnok. Versenyzőtársai nem rajonganak a németért, mert önző, nagyképű és agresszív – mondják. Felesége, Corinna már két kicsivel ajándékozta meg. A hároméves Gina Maria tavaly született öccsét Micknek keresztelték.

Michael Douglas

Boldognak látszik 25 évvel fiatalabb párja, Catherine Zeta Jones mellett. 1998-ban ismerkedtek meg. Michael papíron még nős volt, de ez cseppet sem zavarta a walesi szépséget. Hajtott rendesen a sztárra, és szilveszterkor már be is jelentették az eljegyzést. Zeta Jones augusztusra várja közös gyermeküket. Még nem tudni, mikor lesz az esküvő, mert a színésznő nem akarja aláírni a házassági szerződést. Kevesli, amit egy esetleges váláskor kapna.

(Kiskegyed, 2000/9)

3.6.2.1 Igaz/hamis állítás

Figyelmesen olvassa el a szöveget, majd állapítsa meg, igazak-e az állítások! Karikázza be az I-t vagy az N-et!

1. Mihail Gorbacsov Oroszország első embere volt valamikor.	I / N
2. Vőlegény korában rossz anyagi körülmények közt élt.	I / N
3. Gorbacsov erőszakos természetű fiatalember volt.	I / N
4. A Murat nevű macska volt hűséges társa a Gorbacsov házaspárnak.	I / N
5. Gorbacsov felesége elvesztése óta csak heverészik.	I / N
6. Michael Schumacher csak Forma 1-es versenyzésével évi 11 milliárd forintnyi összeget keres.	I / N
7. Schumit kedvelik társai, bár önző és nagyképű.	I / N
8. A színész és menyasszonya közt nagy a korkülönbség.	I / N
9. Kettejük közül inkább Michael akarta ezt a kapcsolatot.	I / N
10. Zeta Jones még a házasságkötés előtt gondoskodik gyereke és saját jövőjéről.	I / N
11. A három férfi közül egy özvegy, egy nő és egy elvált.	I / N

Megoldás és pontozás

1. nem	1 pont
2. igen	1 pont
3. nem	1 pont
4. igen	1 pont
5. nem	1 pont
6. nem	1 pont
7. nem	1 pont
8. igen	1 pont
9. nem	1 pont
10. igen	1 pont
11. igen	1 pont

2. SZÖVEG: értesítés/tájékoztatás

ÚJ IGAZOLVÁNY

Megváltozott az új személyi igazolvány! Az új okmányon a tulajdonos nevét, születési adatait és anyja nevét tüntetik majd fel, a lakcímet és a személyi számunkat pedig lakcímkártyával igazolhatjuk. Mielőtt elrohannának az okmányirodákba (nem a rendőrségre!), várják meg, amíg lejár a jelenlegi igazolványuk! Az új igazolványt csak azok kötelesek kiváltani, akik az idén töltik be 14. életévüket, magyar állampolgárok, és nincs érvényes útlevelük, valamint azok, akik betöltötték a 14. életévüket, de nincs sem érvényes személyi igazolványuk, sem útlevelük, illetve bevándorolt vagy menekült jogállásúak. Akinek érvényes útlevele van, annak (elvileg) csak egy »lakcímkártyát« kell kiváltania: január 1-je óta

útlevéllel is igazolhatjuk személyazonosságunkat. (Igaz, számos bankban az útlevelet az előírások ellenére sem fogadják el.) Az okmányirodában a kérelmező adatait, aláírását rögzítik, és itt készül az igazolványkép is. Nincs szükség a korábbi adatlapra. Vigyük magunkkal a régi személyi igazolványt vagy útlevelet, a személyazonosító jelről kiadott hatósági igazolást! Ha egyáltalán nincs személyazonosításra alkalmas okmányunk, be kell szerezni egy három hónapnál nem régebbi születési anyakönyvi kivonatot, férjes asszonyoknak házassági anyakönyvi kivonatot. Az elkészült okmányt 8–10 napon belül postázzák. Ha az állandó személyi igazolvány elveszett vagy megsemmisült, és nincs más erre alkalmas okmányunk, ideigleneset is kaphatunk.

(Nők Lapja, 2000/5)

3.6.2.2 Kérdésekre adott rövidebb/hosszabb válaszok

a) Röviden válaszoljon az alábbi kérdésekre!

1. Hol váltható ki az új személyi igazolvány?

2. Melyik igazolványon tüntetik fel a tulajdonos személyi számát?

3. Elveszíti-e érvényességét az új személyi megjelenésével a régi?

4. Melyik magyar állampolgárnak nem kell kiváltania személyi igazolványt?

5. Melyik intézményben követelik személyazonosításkor inkább a személyi igazolványt?

6. Hogyan jut el az elkészült igazolvány a tulajdonoshoz?

7. Mit vigyen, illetve mit ne vigyen magával az, aki új személyi igazolványt csináltat?

Mindenki vigye magával:

Ne vigye magával:

Megoldás és pontozás

1. az okmányirodákban	1 pont
2. a lakcímkártyán	1 pont
3. nem	1 pont
4. akinek van érvényes útlevele vagy ha a régi érvényes	1 pont
5. (egyres) bankokban	1 pont
6. postázzák neki	1 pont
7. vigye magával: a régi személyit vagy az útlevelét és a személyazonosító jelről kiadott hatósági igazolást	2 pont
ne vigye magával: az adatlapot és a fotót	2 pont

3.6.2.3 Kiegészítés

b) Pótolja ki az alábbi mondatok hiányos részeit!

1. A magyar állampolgársággal nem rendelkező _____ és _____ is igényelhetik az új személyi igazolványt.

2. Személyi igazolvány vagy útlevel hiányában személyi azonosságunkat _____ igazolhatjuk, a férjezett asszonyok pedig _____.

Megoldás és pontozás

1. bevándoroltak és menekültek	1 pont
2. születési anyakönyvi kivonattal	1 pont
házassági anyakönyvi kivonattal	1 pont

3. SZÖVEG: interjú

3.6.2.4 Szövegrészek helyes sorrendbe állítása

Az alábbi interjú a Suli Klinika 1997/9 számában jelent meg. Pajor-Gyulai László beszélgetett Lányi András egykori teniszezővel, aki ugyan nem lett világhírű, de Magyarországon jól csengett a neve. Az interjú kérdéseit és válaszait különválasztottuk. Keresse meg a kérdéshez tartozó választ, majd írja a választ jelölő betűt a számok mellé!

Kérdések:

1. Te miről álmodoztál, amikor először léptél tenispályára?
2. Mennyi valósult meg az álmaidból?
3. Miért nem lettél jobb?
4. És mitől kaptál észbe, hogy ilyen vagy, és ez nem túl előnyös?
5. Az Egyesült Államokban nem gyorsult fel a fejlődésed?
6. Bár huszonhét éves vagy csak, máris visszavonultál. Mit köszönhetsz a tenisznek?
7. A magad szórakoztatására teniszezel még?

1. _____, 2. _____, 3. _____, 4. _____, 5. _____, 6. _____, 7. _____

Megoldás és pontozás

1. E	1 pont
2. F	1 pont
3. G	1 pont
4. D	1 pont
5. A	1 pont
6. C	1 pont
7. B	1 pont

Válaszok:

- A** *Akkor még nem tettem fel mindent a teniszre, a tanulás is fontossá vált. Amikor pedig hazajöttem, kicsit csömöröm volt, és csak párosban játszottam. Négy-öt év biztosan bennem maradt, ám közben családom is lett, és ezt lehetetlen összeegyeztetni a profi tenisszel. Az év ötvenkét hetéből legalább negyvenet külföldön kell töltenie annak, aki vinni akarja valamire, és ez az életmód nem passzol a családdal.*
- B** *Hetente egyszer, szerdán reggelenként. Inkább futok, az jobban kikapcsol. Ha teniszezem, a legtöbbször már bosszankodom, hogy el sem érem azt a labdát, amelyet korábban simán elhelyeztem az ellenfél mellett.*
- C** *Mindent. Nem lettem nagy bajnok, de beutaztam az egész világot, anyanyelvi szinten beszélek angolul, valamivel gyengébben németül, öt évig tanultam az Egyesült Államokban, anyagilag is megteremttem a biztonságomat, hatalmas ismeretségi körre tettem szert, és egészséges vagyok.*
- D** *Amikor tizenkilenc éves koromban sportösztöndíjjal kikerültem az Egyesült Államokba tanulni. A világ ott nyílt ki előttem, és olyan tükröt tett elém, hogy a látványtól ledöbbsentem. Akkor jöttem rá, hogy amitől én otthon isten voltam, az a világban roppant kevés.*
- E** *Eleinte semmiről, csak azt tudtam, hogy élvezem a játékot. Korábban próbálkoztam más sportággal is, úsztam, atletizáltam, végül nyolc évesen a tenisznél kötöttem ki, mert az nem volt monoton. Később aztán egyre gyakrabban képzeltem el magamat a wimbledoni centerpályán, a példaképem pedig Björn Borg lett.*
- F** *A centerpályára nem jutottam el. Ugyanakkor egészen tizennyolc éves koromig a világ élvonalába tartoztam. A Roland Garros ifjúsági versenyén a legjobb nyolcig jutottam, korábban pedig, tizennégy évesen, Európa-bajnokságot nyertem párosban. Az ATP ranglistán egyéniben a háromszázharmincadik, párosban pedig a száznyolcvanadik helyig jutottam el. Ez így kimondva nem sok, nyilván jobb is lehettem volna, de ha azt veszem, hogy hányan szeretnének erre a listára egyáltalán felkerülni, hány millióan teniszeznek a világon, nem is a legrosszabb eredmény.*
- G** *Nálunk sajnos rosszul kezelik a tehetségeket. Engem is istenítettek, kivételezett helyzetbe kerültem, és elszálltam magamtól. Nagy lett a szám, beképzeltségemben sokat megengedtem magamnak, és én is azt hittem, óriási király vagyok.*

3.6.2.5 Mondatok helyes sorrendbe állítása

Állítsa sorrendbe a szöveg mondatait!

- A) Nem kell hozzá más, mint egy internet-előfizetés, egy modem és egy számítógép.
- B) De van takarékosabb megoldás is: a Freemail vagy a DrótPostaGalamb szolgáltatások, ha csak levelezni szeretnénk.
- C) A jelszót azonban soha ne mentjük el!
- D) Akkor pedig előfordulhat, hogy avatatlan szemek is bepillantanak a leveleinkbe.
- E) A barátok és munkatársak közötti kapcsolatot megkönnyítő e-mail korántsem úri hóbort többé.
- F) Normál előfizetésnél havi tízórás internet-hozzáférést már 2-3 ezer forintért kínálnak.
- G) Lehetővé teszik, hogy internet nélkül, csak a telefonhívás áráért legyen e-mail fiókunk.
- H) Inkább vegyük a fáradságot, és minden alkalommal külön gépeljük be, így nem férnek hozzá a kódtörők, akik könnyen behatolhatnak rendszerünkbe.

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

5. _____ 6. _____ 7. _____ 8. _____

Megoldás és pontozás

1. E	1 pont
2. A	1 pont
3. F	1 pont
4. B	1 pont
5. G	1 pont
6. C	1 pont
7. H	1 pont
8. D	1 pont

3.6.3 NYELVISMERET

A 2A feladatlap megoldási ideje 40 perc. A feladatlap különböző típusú feladatokkal méri a nyelvismeretet és nyelvhasználatot.

3.6.3.1 Feleletválasztós kérdések

Karikázza be a megfelelő szó előtti betűt!

1. Távozás előtt számolja _____ a visszajárót!
 - a) fel
 - b) ki
 - c) meg
 - d) be

2. A szüleim vasárnap _____ a rokonaikhoz.
 - a) átutaznak
 - b) elutaznak
 - c) beutaznak
 - d) utaznak be

3. A készülék használatakor _____ az utasításokat!
 - a) tartja be
 - b) betartja
 - c) betartsa
 - d) tartsa be

4. A gyerekek az ajtó _____ leskelődtek.
 - a) belül
 - b) mögül
 - c) fölül
 - d) közül

5. Szüleim _____ igen makacs gyemek voltam.
 - a) által
 - b) nélkül
 - c) szerint
 - d) együtt

6. A regény a fiatalok _____ szól.
 - a) problémáinak
 - b) problémáitól
 - c) problémáiról
 - d) problémáit

7. A nővéremmel szombaton _____ végeztünk.

- a) nagytakarítást
- b) nagy takarítást

8. Ez a csempe tényleg _____.

- a) elsősztályos
- b) első osztályos
- c) első osztályú
- d) elsősztálybeli

9. Útjainkon csökkent a teherautó-forgalom, _____ megépült a terelőút.

- a) ugyanis
- b) ezért
- c) viszont
- d) hogy

10. _____ nyugodt a lelkiismerete, annak nem kell félnie.

- a) amerre
- b) akinek
- c) akihez
- d) amitől

Megoldás és pontozás

1. c)	1 pont
2. b)	1 pont
3. d)	1 pont
4. b)	1 pont
5. c)	1 pont
6. c)	1 pont
7. a)	1 pont
8. c)	1 pont
9. a)	1 pont
10. b)	1 pont

3.6.3.2 Kiegészítés

Írja be az igék megfelelő alakjait!

1. Fiúk, _____ az ablakot!
(becsuk)
2. A kiránduláson _____ a várromot is, azonban erre már
(szeret, meglelt, mi)
nem volt idő.
3. Anya, _____ a kabátom, mert hűvös van kint!
(megkeres)
4. Ha lenne időm, szívesen _____ egy hosszabb sétát a hegyekbe.
(tesz)
5. Tegnap a fővárosban _____ mindkét párt vezetői.
(tárgyal)

Megoldás és pontozás

1. csukjátok be	1 pont
2. meg szeretnénk volna tekinteni	1 pont
3. keresd meg	1 pont
4. tennék	1 pont
5. tárgyaltak	1 pont

Írja be a megfelelő ragos alakot!

1. Az emberek igen keveset tudnak _____ a korról. (ez)
2. A központtól néhány _____ található a barokk templom. (méter)
3. Már régóta várom, hogy hírt kapjak _____. (ők)
4. A munkások magasabb _____ követeltek. (bér)
5. A vacsoravendégeket este _____ várjuk. (8)

Megoldás és pontozás

1. erről	1 pont
2. méterre	1 pont
3. tőlük vagy róluk vagy felőlük	1 pont
4. bért	1 pont
5. 8-ra	1 pont

Egészítse ki a megfelelő névutóval!

1. A színházjeggyel _____ színházi lapot is kaptunk.
2. Tavaly _____ nem beszéltem kecskeméti ismerősömmel.
3. Lustaságom _____ késtem le az utolsó járatot.

Megoldás és pontozás

1. együtt	1 pont
2. óta	1 pont
3. miatt	1 pont

3.6.3.3 Szóalkotás

Alkossa meg a megfelelő képzett, illetve összetett szavakat!

1. - Beáta a dolgozatát gépeli?
- Nem, hanem a barátnőjével _____.
2. - A régi ellenségek kezet fogtak egymással?
- Igen, s ez egy meleg _____ volt.
3. - Nem gondoljátok, hogy sokat fürdik ez a gyerek?
- Á, a _____ amúgy is jól tesz neki.
4. - Hogy milyen szép ez a lány!
- Nem csoda, hiszen egész nap a tükör előtt _____.
5. - Olyan sebes ez az autó, mint a szél.
- Igen, ez tényleg egy _____ kocsi.

Megoldás és pontozás

1. gépelteti	1 pont
2. kézfogás	1 pont
3. fürdés	1 pont
4. szépítkezik	1 pont
5. szélesebb	1 pont

3.6.3.4 Mondatok átalakítása

1. Alakítsa át felszólító mondattá!

Elkülditek az ígért könyveket?

Meglátogatod ma beteg nagyanyádat?

2. Tegye feltételes módba!

A turisták megtekintették a város nevezetességeit.

A középiskola befejezése után egy-két évig dolgozom, majd beiratkozom az egyetemre.

3. Alakítsa át alárendelő összetett mondattá!

Sikeresen felvételiztem, hiszen éjjel-nappal készültem.

4. Alakítsa át egyszerű mondattá!

Azért késtem el a megbeszélésről, mert lerobbant a kocsim.

Megoldás és pontozás

1. Küldjétek el az ígért könyveket!
(1 pont az igealak, 1 pont az írásjel)	2 pont
Látogasd ma meg beteg nagyanyádat!
(1 pont az igealak, 1 pont az írásjel)	2 pont
2. A turisták megtekintették volna a város nevezetességeit.
A középiskola befejezése után egy-két évig dolgoznék,
majd beiratkoznék az egyetemre.
(minden helyes igealak 1 pont)	1 pont
A középiskola befejezése után egy-két évig dolgozom,
majd beiratkozom az egyetemre.	2 pont
3. Sikeresen felvételiztem, mert éjjel-nappal készültem.	1 pont
4. A kocsim lerobbanása miatt késtem el a megbeszélésről.	1 pont

3.6.3.5 Hibajavítás

Javítsa ki a szöveg helyesírási hibáit!

Az Unesco világ örökségi védelem alá vette a Magyarországi Hollókőt.

Edig Hollókő az egyetlen falu a világon, melynek páratlan építészeti és természeti szépsége felkerült a listára.

Megoldás és pontozás

Az Unesco világörökségi védelem alá vette a magyarországi Hollókőt.

Eddig Hollókő az egyetlen falu a világon, melynek páratlan építészeti és természeti szépsége felkerült a listára.

Minden jó javítás 1 pont.

3.6.3.6 Fordítás

Dolgo sta se gledala. _____

Dobimo se pred kinom. _____

Tudi takšni ljudje so med nami. _____

Veliko sem se pripravljala za izpit. _____

Megoldás és pontozás

Sokáig nézték egymást. 2 pont

A mozi előtt találkozunk. 2 pont

Ilyen emberek is vannak köztünk. 2 pont

Sokat készültem a vizsgára. 2 pont

3.6.4 ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS

A 2B feladatlap megoldási ideje 30 perc. Kb. 100 szó terjedelemben megadott műfajú szöveget kell alkotni.

3.6.4.1 Irányított szövegalkotás

A – Ön Lendva község polgármestere. A lendvai kultúrotthon építését a tervezett időben pénzhiány miatt nem tudják befejezni. Forduljon levélben a kulturális miniszterhez, és kérje segítségét. Érvekkel támassza alá kérését!

Megoldás és pontozás

- Műfaji és tartalmi megfelelés: 8 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 11. oldal
A jelölt:
 - eleget tesz a hivatalos levél szerkezeti követelményeinek: feladó, címzett, tárgy, megszólítás, a kérés kifejtése, elköszönés, keltezés, aláírás;
 - kérését megindokolja, pl.: már hosszú ideje húzódik az építkezés, a költségek állandóan növekednek; a lakosság elégedetlen, hiszen Lendván nincs megfelelő kulturális létesítmény, a rendezvényeket nem megfelelő körülmények közt kell megtartani; mindkét állam szerepet vállalt a beruházás költségeinek fedezésében, ezért közös megoldást kell keresni, vagy más megfelelő.
- Nyelvezet: 9 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 11. oldal
- Szerkezet: 3 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 11. oldal

B – Az alkoholfogyasztás már a fiatalok életében is gyakori jelenség. A mellékletre támaszkodva fejtse ki diáktársainak (80–100 szóban) iskolájuk diáklapjában, miért tartózkodjanak a gyakori alkoholfogyasztástól!

Melléklet:

Az alkoholizmus testi tünetei	Lelki tünetek
<ul style="list-style-type: none">• <i>korai öregedés</i>• <i>duzzadt szem</i>• <i>üveges tekintet</i>• <i>hipochondria</i>• <i>emlékezetkihagyás</i>	<ul style="list-style-type: none">• <i>hazudozás</i>• <i>az ivás letagadása</i>• <i>erkölcsi torzulás</i>• <i>mások megalázása</i>• <i>hamis, alaptalan vádaskodás</i>• <i>barátok, vallás megtagadása</i>

Megoldás és pontozás

- Műfaji és tartalmi megfelelés: 8 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 11. oldal
A jelölt:
 - a mellékletre támaszkodva érthetően, tömören kifejti, miért kerüljük a gyakori alkoholfogyasztást,
 - írásában megfelelően érvel,
 - megfelelő címet ad.
- Nyelvezet: 9 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 11. oldal
- Szerkezet: 3 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 11. oldal

- C – Ön egy reklámcég munkatársa. Vállalatuk a fiatalok körében végeztetett felmérést a reklámok szükségességéről, illetve szerepéről. Főnöke azzal bízta meg Önt, hogy az értekezleten (kb. 80–100 szóban) mutassa be munkatársainak a felmérés eredményeit, illetve értelmezze azokat!

Melléklet: Gyöngy, 2000/1.

A **25** év alattiak körében végzett felmérés adatai
szerint **azért van szükség**
a reklámra, mert
felhívja a **figyelmet**

72% az új termékre
segít **52%** a vásárlásban
81% tájékoztat

51% túlzónak és
leegyszerűsítőnek
ítéli meg a mai **reklámokat.**

(A GfK Hungária Piackutató Intézet felmérése alapján)

Megoldás és pontozás

1. Műfaji és tartalmi megfelelés: 8 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 11. oldal
A jelölt:
 - alkalmazza a beszámoló jegyeit: munkatársait megszólítja/köszönti,
 - érthetően, tömören bemutatja és értelmezi az eredményeket,
 - megköszöni figyelmüket, vagy más megfelelő.
2. Nyelvezet: 9 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 11. oldal
3. Szerkezet: 3 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 11. oldal

3.6.5 IRODALMI FOGALMAZÁS

A 3. feladatlap témája az iskolában tárgyalt irodalmi alkotások egyike. A jelölt rövid utasítások, szempontok alapján fejtheti ki véleményét egy-egy műről, értelmezheti és értékelheti a főhős/ök tetteit, magatartását. Ügyelnie kell a dolgozat tartalmára, nyelvezetére és szerkezetére.

3.6.5.1 Irányított szövegalkotás

A) Szempontok:

Helyezze el a részletet a regény cselekményében! Bizonyítsa, hogy Nyilas Misi nagy igazságtalanság éri, csalódik a felnőttekben! Ennek ellenére megtalálja további élete célját. Fejtse ki, miben látja a kisfiú élete értelmét! Idézza fel, ki a gyermek példaképe! Dolgozatának címet is adjon!

A dolgozat terjedelme: 250–280 szó.

Misi úgy érezte, ő is hasonló helyzetben van most. Képtelen ezzel a sok idegen tanárral megértetni, mi is történt valójában.

Mi lehet az, ami megakadályozza az embereket abban, hogy egymást megértsék? Hát tényleg lehetetlen, hogy az igaz ember a sötét és buta emberek közt élni tudjon? Látlám, ő csöndben élt idáig, visszahúzódva próbált kigondolni valami jót, amit másoknak adhat, és már a legelső lépése ekkora botrányt kavart... Nem, ez megoldhatatlan probléma... Soha ő ezt megmagyarázni, érthetővé tenni az embereknek nem tudja, soha nem fogja tudni az elméjüket megvilágosítani...

Egyszerre csak nagy zajjal kijöttek a tanárok.

Megoldás és pontozás

1. Tartalom: 12 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 12. oldal
A jelölt:
 - elhelyezi a részletet a regény cselekményében, ismerteti Misi kálváriájának kezdetét (a reskontó-ügy),
 - kifejti:
 - * hogy a részlet Misi megpróbáltatásának tetőpontjára, a megalázó vallatási jelenetre vonatkozik: itt sűrűsödnek össze a rázúduló csapások és vádak,
 - * hogy az ártatlanul meggyötört kisfiú nem tudja elfogadni tanárai vádaskodását,
 - * hogy kétségek gyötrik, csalódik a felnőttekben, ezért nem akar debreceni diák lenni,
 - összegzi a hős szándékát:
 - * a kisfiú édesanyja tanításából erőt merítve megfogalmazza célját: tanulni akar, mindent akar tudni, költő akar lenni; kijelöli élete értelmét: az emberiséget tanítójaként arra akarja tanítani, hogy: »Légy jó mindhalálig«.
 - dolgozatának címet is ad.
2. Szerkezet: 3 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 13. oldal
3. Nyelvezet: 10 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 13. oldal

B) Szempontok: Jellemezze a Tizenhat éven alul című Mándy-elbeszélés főhőseit, elemezze viszonyukat! Mutassa be a fiú megaláztatásának állomásait!

A dolgozat terjedelme: 250–280 szó.

Megoldás és pontozás

1. Tartalom: 12 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 12. oldal
A jelölt:
 - megfogalmazza, hogy a főszereplők a felnőtté válás útját járják,
 - jellemzi Verát: bizonytalanságát arrogáns viselkedésével palástolja (szülei és Zolika iránt is); tetszik neki Zolika csendes, kitartó hódolata és „intellektusa”, ugyanakkor a külsőségekkel van elfoglalva (öltözéke, Szabolcs motorja, Borika véleménye), a végén szégyenli tettét (értelmezhető ezzel ellentétesen is),
 - jellemzi Zolikát: kevésbé vonzó külső; mélyen érző, intellektuális alkat; önbizalomhiánya miatt eltűri a lány őt megalázó magatartását, áltatja magát,
 - bemutatja Zolika megaláztatásának állomásait: telefonhívás, Vera viselkedése az utcán és a moziban, a pénztáros és a moziban levő fiatalok megnyilvánulása, Vera reakciója, roller, szeméttartó.
2. Szerkezet: 3 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 13. oldal
3. Nyelvezet: 10 pont; lásd érettségi vizsgakatalógus, 13. oldal

3.6.6 SZÓBELI RÉSZ

A vizsga szóbeli részében három feladatot kell megoldani maximum 20 percben, 15 perces felkészülés után.

Az első feladat/kérdés lehet:

- a) beszélgetés vizuális indíttatás alapján
- b) beszélgetés szöveges indíttatás alapján.

A második feladat/kérdés a tananyag (témakörök, irodalom) problémászerű tárgyalására vonatkozik.

A harmadik feladat/kérdés szlovén nyelvű szöveg értelmezése, magyarázata magyar nyelven.

3.6.6.1 Beszélgetés vizuális indíttatás alapján

Kommentálja az alábbi rajzot!

Rajz: Nők Lapja, 1997/35

Fejtse ki véleményét a szülő-gyerek viszonyról! Helyesnek tartja-e, hogy a szülők irányítsák gyermekeik életét? Véleményét indokolja! Helyesnek tartja-e, hogy a szülők nem avatkoznak a gyerek életébe? Véleményét indokolja!

3.6.6.2 Beszélgetés szöveges indíttatás alapján

Olvassa el az alábbi szöveget, majd fejtse ki véleményét az olvasottakról!
Ismertesse az egészséges életmód alapjait!

álműző vacsora

Éjszakai álmatlanságunkért gyakran a vacsora a felelős. A kenyér, a müzli és az egyéb szénhidrát-tartalmú élelmiszerek cukrot juttatnak a szervezetbe, majd hatásukra a fogyasztásuk után körülbelül hat órával leesik a vér cukorszintje. Ilyenkor arra ébredünk, hogy megéhezünk, és már rohanunk is a hűtőszekrényhez. Vacsoránkat tanácsosabb salátafélékből és fehérjetartalmú ételekből összeállítani, például sovány sajtot és néhány szem olajos magvat fogyasztani. A sajtok és a diófélék igen sok triptofánt tartalmaznak, s ez az anyag nyugtató hatással van szervezetünkre.

A mértéket azonban tartsuk be, mert nagyobb mennyiségben hízlalnak.

Kép: Nők Lapja, 1997/47

3.6.6.3 Beszélgetés az iskolában tárgyalt témáról

Lendva városnak és környékének igen gazdag múltja van. Mutassa be egy idelátogatónak városunk művelődéstörténetét, beszéljen műemlékeinkről!

Mutassa be a szlovén (Prešeren) és a magyar romantika (Petőfi) jellemzőit, ismertesse a korszak jelentőségét!

3.6.6.4 Beszélgetés szlovén nyelvű szövegről magyar nyelven

Olvassa el az alábbi szöveget, majd beszéljen a témáról! Miért szükséges az idegen nyelvek ismerete? Ön hogyan tanulja az idegen nyelvet? Mi okozza a legnagyobb nehézséget a magyar nyelv tanulása folyamán?

ZNANJE V TREH MESECIH

Tečaj CICERO vam omogoča, da se hitro naučite izgovarjave in intonacije jezika. Nastal je na osnovi sodobnih izkušenj in metodologije učenja tujih jezikov. Hitrost in ritem učenja lahko uravnate sami. Kasete lahko poslušate tudi med vsakdanjimi opravili. Jezikovni tečaji CICERO obsegajo samo snov, ki je res bistvena, zato so izjemno učinkoviti - uspeh boste dosegli že v kratkem času treh mesecev.

Za vsak tečaj posebej smo v lepo oblikovanem etuiju pripravili:

- štiri kasete s posnetki pogovorov v tujem jeziku in razlago v slovenščini
- učbenik z lekcijami, slovnico, vajami in rešitvami vaj
- natančna navodila za uporabo jezikovnega tečaja

CICERO je naučil tujih jezikov že več kot 120.000 Slovencev

Krog, revija o knjigi

4. A KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ JELÖLTEK

Az érettségi vizsgáról szóló törvény 4. szakasza kimondja, hogy a jelöltek egyenlő feltételek közt tesznek érettségi vizsgát. A különleges bánásmódot igénylő jelöltek részére, akiket végzés alapján irányítottak a képzési programokba, indokolt esetekben pedig más jelöltek számára is (sérülés, betegség), tekintettel hiányosságuk, korlátaik, zavaruk fajtájára és fokára, módosítani kell az érettségi vizsga végzésének és tudásuk értékelésének módját.

A következő módosítások lehetségesek:

1. az érettségi vizsga két részben, két egymást követő időszakban való teljesítése;
2. az érettségi vizsga idejének meghosszabbítása, beleértve a szünetek hosszabbítását is, illetve több rövidebb szünet beiktatását;
3. a vizsgaanyag formájának módosítása (pl. Braille-írás; nagyítás, ha a kérdések fordítása nem lehetséges; a vizsgaanyag beírása lemezre)
4. külön helyiség;
5. módosított munkakörülmények (világítás, emelés lehetősége...);
6. speciális segédeszközök (Braille-írógép, megfelelő írószerek, fóliák domború rajz készítéséhez);
7. vizsga más személy segítségével (aki pl. az írásban vagy olvasásban segít);
8. számítógép használata;
9. módosított szóbeli vizsga és hallás utáni értést mérő vizsga (felmentés, szájról olvasás, jelnyelvre való fordítás);
10. az érettségi vizsga gyakorlati részének módosítása (pl. a szemináriumi dolgozatok, gyakorlatok módosított teljesítése);
11. az értékelés módosítása (pl. azokat a hibákat, amelyek a jelölt zavarából erednek, nem tekintjük hibának; az értékeléskor a külső értékelők együttműködnek a különleges bánásmódot igénylő jelöltekkel való kommunikáció szakembereivel).

5. IRODALOMJEGYZÉK

Az általános érettségi vizsgára való felkészülésben a jelöltek a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa által jóváhagyott tankönyveket és taneszközöket használják. A jóváhagyott tankönyvek és taneszközök jegyzéke a Középiskolai tankönyvkatalógusban található, amely a Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete honlapján www.zrss.si olvasható.

Hungarolingua-könyvek, Debreceni Nyári Egyetem

Magyar–szlovén
Szlovén–magyar szótár
Cankarjeva založba, Ljubljana, 1995.

Szlovén–magyar szótár
Državna založba Slovenije, Ljubljana, 1996.

A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás
Akadémiai Kiadó, Budapest.

Helyesírási kézisztár
Akadémiai Kiadó, Budapest.

Magyar értelmező kézisztár
Akadémiai Kiadó, Budapest.